

SDĚLENÍ
MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, ODBORU OCHRANY OVZDUŠÍ
**k provozování a ke kontrole spalovacích stacionárních zdrojů o jmenovitém tepelném
příkonu 300 kW a nižším**

Obsah

1	Účel sdělení.....	3
2	Kontrola technického stavu a provozu spalovacího stacionárního zdroje na pevná paliva	4
2.1	Povinnost vyplývající ze zákona o ochraně ovzduší	4
2.2	Odborně způsobilá osoba.....	4
2.3	Kontrola	5
2.4	Doklad o kontrole	6
2.5	Doporučení	7
2.6	Lhůty pro provedení kontroly.....	7
3	Zákaz spalování odpadu.....	8
4	Postup při řešení podnětů.....	10
4.1	Příslušné orgány veřejné správy	10
4.2	Přijímání podnětů	10
4.3	Důkazní prostředky.....	10
4.4	Měření tmavosti kouře.....	11
4.5	Sankce za porušení povinností	11
4.6	Opatření ke zjednání nápravy	11
4.7	Spolupráce s jinými orgány veřejné správy.....	12
5	Obecně závazná vyhláška obce.....	14
6	Občanskoprávní ochrana vlastnického práva.....	15
	Příloha č. 1.....	16
	Povinnosti provozovatelů spalovacích zdrojů do 300 kW dle zákona o ochraně ovzduší.....	16
	Příloha č. 2.....	18
	Související ustanovení zákona o ochraně ovzduší a jeho prováděcích právních předpisů	18
	Příloha č. 3:	20
	Vzor dokladu o kontrole technického stavu a provozu spalovacího stacionárního zdroje	20
	Příloha č. 4:	23
	Metoda měření tmavosti kouře.....	23

1 Účel sdělení

S ohledem na opakující se dotazy týkající se povinností provozovatelů spalovacích stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší podle zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, v platném znění, (dále také jako „zákon o ochraně ovzduší“) zpracovalo Ministerstvo životního prostředí, odbor ochrany ovzduší, následující sdělení. Toto sdělení se týká provozování a kontrol spalovacích stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší o jmenovitém tepelném příkonu 300 kW a nižším, kapitola 2 pak pouze těch zdrojů, které slouží jako zdroj tepla pro teplovodní soustavu ústředního vytápění. Sdělení je určeno jak provozovatelům spalovacích stacionárních zdrojů umístěných v rodinných domech, bytech a stavbách pro individuální rekreaci, tak provozovatelů zdrojů umístěných v nemovitostech určených pro podnikání. Sdělení popisuje jednotlivé povinnosti, které zákon o ochraně ovzduší a jeho prováděcí právní předpisy ve vztahu k těmto zdrojům stanoví; zabývá se rovněž problematikou kontrol a ukládání sankcí za porušení povinností a procedurálními otázkami prokazování porušení povinností stanovených zákonem o ochraně ovzduší a možnostmi spolupráce s dalšími subjekty v této oblasti. Sdělení je určeno i odborné veřejnosti (orgánům ochrany ovzduší, odborně způsobilým osobám) a jako informace či doporučení může sloužit provozovatelům a výrobcům dotčených spalovacích zdrojů. Sdělení bylo zpracováno s přihlédnutím k poznatkům, které vplynuly z činnosti Ministerstva životního prostředí s tím, že z pohledu usměrňování výkonu státní správy v této oblasti je pouze doplňkovým prvkem s důrazem kladeným na praktické aspekty aplikace zákonných povinností.

2 Kontrola technického stavu a provozu spalovacího stacionárního zdroje na pevná paliva

2.1 Povinnost vyplývající ze zákona o ochraně ovzduší

Podle ustanovení § 17 odst. 1 písm. h) zákona o ochraně ovzduší je **provozovatel spalovacího stacionárního zdroje na pevná paliva o jmenovitém tepelném příkonu od 10 do 300 kW včetně, který slouží jako zdroj tepla pro teplovodní soustavu ústředního vytápění** povinen provádět jednou za dva kalendářní roky prostřednictvím osoby, která byla proškolená výrobcem spalovacího stacionárního zdroje a má od něj udělené oprávnění k jeho instalaci, provozu a údržbě (dále jen „odborně způsobilá osoba“), kontrolu technického stavu a provozu zdroje a předkládat na vyžádání obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností doklad o provedení této kontroly vystavený odborně způsobilou osobou potvrzující, že spalovací stacionární zdroj je instalován, provozován a udržován v souladu s pokyny výrobce a tímto zákonem. Provozovatelem zdroje se rozumí právnická anebo fyzická osoba, která zdroj skutečně provozuje; není-li taková osoba známá nebo neexistuje, považuje se za provozovatele vlastník spalovacího stacionárního zdroje. Provozovatel spalovacího stacionárního zdroje je povinen zajistit provedení první kontroly technického stavu a provozu zdroje podle § 17 odst. 1 písm. h) nejpozději do 31. prosince 2016.

Pokud provozovatel neprovede jednou za dva kalendářní roky prostřednictvím odborně způsobilé osoby kontrolu technického stavu a provozu tohoto spalovacího stacionárního zdroje nebo nepředloží na vyžádání obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností potvrzení o provedení této kontroly tak, jak je zákonem vyžadováno, vystavuje se riziku uložení pokuty až do výše 20.000 Kč, jde-li o fyzickou osobu nepodnikající (srov. ust. § 23 odst. 1 písm. h) ve spojení s ust. § 23 odst. 2 zákona) anebo až do výše 50.000 Kč, jde-li o podnikající fyzickou osobu nebo osobu právnickou (viz ust. § 25 odst. 1 písm. o) ve spojení s ust. § 25 odst. 7 písm. d) zákona).

2.2 Odborně způsobilá osoba

Kontrolu technického stavu a provozu spalovacího stacionárního zdroje, provádí odborně způsobilá osoba proškolená výrobcem tohoto zdroje, která má od něj udělené oprávnění k jeho instalaci, provozu a údržbě. Zákon o ochraně ovzduší neupravuje přesně podobu oprávnění udělovaného výrobcem zdroje odborně způsobilé osobě. O proškolení odborně způsobilé osoby by měl výrobce spalovacího stacionárního zdroje vystavit doklad, ve kterém uvede minimálně název a sídlo výrobce (příp. zmocněného dodavatele výrobce), identifikační údaje o oprávněné (proškolené) osobě, seznam typů spalovacích stacionárních zdrojů, na které se oprávnění vztahuje a dobu platnosti oprávnění. Právě tímto dokladem bude obvykle odborně způsobilá osoba prokazovat provozovateli stacionárního zdroje své oprávnění k požadované činnosti. Lze rovněž doporučit, aby výrobce zveřejňoval seznam proškolených osob, rozsah jejich oprávnění a dobu platnosti oprávnění na svých webových stránkách (v případě zahraničních výrobců např. prostřednictvím svých dodavatelů). Seznam odborně způsobilých osob proškolených pod dohledem Hospodářské komory ČR bude zveřejňován Hospodářskou komorou ČR na jejich webových stránkách (www.hkcr.cz). V případě spalovacích stacionárních zdrojů, jejichž výrobce již zanikl nebo není zjistitelný, může kontrolu technického stavu, provozu a instalace provádět odborně způsobilá osoba proškolená jiným výrobcem stejného typu spalovacího zdroje (stejný způsob spalování, stejná nebo obdobná konstrukce spalovacího stacionárního zdroje). Pro tyto účely se rozlišují následující základní typy spalovacích zdrojů, které by měly být specifikovány rovněž v dokladu o proškolení odborně způsobilé osoby výrobcem.

Kotel prohořivací	spalovací stacionární zdroje s ruční dodávkou paliva, přirozeným přívodem spalovacího vzduchu (bez ventilátoru), u nichž při spalování spaliny procházejí přes vrstvu paliva
Kotel odhořivací	spalovací stacionární zdroje s ruční dodávkou paliva, přirozeným přívodem spalovacího vzduchu, u nichž při spalování spaliny neprocházejí přes vrstvu paliva
Kotel zplyňovací	odhořivací spalovací stacionární zdroje s ruční dodávkou paliva, nuceným přívodem spalovacího vzduchu ventilátorem a speciální žárovzdornou spalovací komorou
Kotel automatický se šnekovým dopravníkem	spalovací stacionární zdroje na uhlí nebo pelety s dopravou paliva šnekovým dopravníkem
Kotel automatický s rotačním roštem	spalovací stacionární zdroje na uhlí s bubnovým otočným roštem
Kotel automatický přestavěný	spalovací stacionární zdroje s automatickou dodávkou paliva přestavěné z původních odhořivacích a prohořivacích kotlů dodatečnou instalací hořáku
Kotel automatický speciální	Spalovací stacionární zdroje určené primárně ke spalování jiné než peletizované biomasy (piliny, štěpka, sláma)
Lokální topidlo s výměníkem	primárně sálavý zdroj tepla s teplovodním výměníkem určeným k přípravě teplé vody k vytápění
Jiný typ spalovacího stacionárního zdroje	bližší specifikaci je nezbytné uvést v osvědčení o proškolení výrobcem spalovacího stacionárního zdroje

2.3 Kontrola

Kvalitu spalovacího procesu zásadně ovlivňuje technický stav zdroje, stav spalinových cest, kvalita paliva a způsob obsluhy zdroje. Při kontrole technického stavu a provozu je tak třeba věnovat pozornost níže uvedeným skutečnostem (tam kde to není relevantní, se neověřují):

- Spalovací stacionární zdroj by měl být připojen k teplovodní soustavě ústředního vytápění tak, aby byla zajištěna hospodárná výroba a dodávka tepla, zejména by měl být vybaven akumulátorem tepla, předepisuje-li jej výrobce k dosažení deklarované účinnosti a emisních parametrů. Pokud je instalace akumulární nádoby nutná k dosažení parametrů 3. nebo vyšší třídy podle ČSN-EN 303-5, avšak zdroj je i bez ní schopen splnit požadavky této normy, uvede se tato skutečnost v dokladu o kontrole. Spalovací stacionární zdroj by dále měl být vybaven směšovacím prvkem instalovaným na topnou resp. vratnou větev pro dodržení minimální teploty vratné vody do kotle (předepisuje-li jej výrobce zdroje o jmenovitém tepelném příkonu vyšším než 50 kW) a regulací výstupní teploty topné vody dle venkovní či požadované vnitřní teploty.
- Spalovací stacionární zdroj musí být řádně připojen na spalinovou cestu pro eliminaci úniku odpadního plynu do interiéru a dosažení požadovaného tahu v souladu s pokyny výrobce spalovacího stacionárního zdroje a právními předpisy.

- Technický stav vnějšího opláštění spalovacího stacionárního zdroje, spalovací komory, hořáku, zatápěcí klapky, vstupních a čistících otvorů, přívodních cest spalovacího vzduchu a paliva včetně podavače a přívodního potrubí, odvodu odpadního plynu ze zdroje do spalinových cest, funkčnost a nastavení čidel pro regulaci stacionárního zdroje a součinnost regulátoru s regulačními prvky musí být udržovány v takovém stavu, aby byl zajištěn řádný provoz stacionárního zdroje v souladu s průvodní dokumentací a návodem výrobce a aby byly v maximální možné míře dosahovány provozní a emisní parametry deklarované výrobcem stacionárního zdroje dle technických norem. Do spalovacího stacionárního zdroje musí být zajištěn přívod odpovídajícího množství spalovacího vzduchu a paliva, aby nedocházelo ke zvýšené kouřivosti.
- Dále se v dokladu o kontrole uvede, zda spalovací stacionární zdroj odpovídá či neodpovídá minimálním emisním požadavkům přílohy č. 11 zákona o ochraně ovzduší. Provozovatel spalovacího stacionárního zdroje musí podle ustanovení § 41 odst. 16 zákona o ochraně ovzduší zajistit, aby jím provozovaný spalovací stacionární zdroj splňoval minimální emisní požadavky nejpozději do 1. září 2022.
- Ve spalovacím stacionárním zdroji mohou být spalována pouze paliva o požadované kvalitě, splňující požadavky na kvalitu paliv stanovené v příloze č. 3 k vyhlášce č. 415/2012 Sb., o přípustné úrovni znečišťování a jejím zjišťování a o provedení některých dalších ustanovení zákona o ochraně ovzduší (dále jen „vyhláška č. 415/2012 Sb.“), a jen paliva určená výrobcem stacionárního zdroje pro spalování v něm. Paliva by měla být skladována tak, aby bylo zajištěno uchování jejich vlastností, zejména pokud jde o obsah vody.
- Provozovatel při provozování spalovacího stacionárního zdroje postupuje podle pokynů výrobce tohoto zdroje, zejména provádí v předepsaných intervalech jeho údržbu.
- Posouzení toho, zda je spalovací stacionární zdroj provozován v souladu s požadavky zákona o ochraně ovzduší a výrobce, resp. dodavatele, se provádí při provozu zdroje tak, aby byla pokryta doba ustáleného (stabilizovaného) provozu.

2.4 Doklad o kontrole

Zákon o ochraně ovzduší neuvádí, jakou podobu má doklad o kontrole spalovacího stacionárního zdroje mít. Odborně způsobilým osobám lze doporučit, aby respektovali podobu a základní údaje uvedené v příloze 3 tohoto sdělení. Stejně tak je doporučeno provozovateli stacionárního zdroje vyžadovat tuto podobu dokladu o kontrole od odborně způsobilé osoby. V dokladu o kontrole spalovacího stacionárního zdroje se v části "výsledek kontroly" uvede, zda spalovací stacionární zdroj je nebo není instalován, provozován a udržován v souladu s pokyny výrobce a požadavky zákona o ochraně ovzduší. Dále se uvede, zda spalovací stacionární zdroj odpovídá či neodpovídá požadavkům přílohy č. 11 zákona o ochraně ovzduší, případně, zda je pro dosažení souladu nutná instalace akumulární nádoby nebo jiné úpravy. Jedním ze závěrů je i to, zda je či není indikováno spalování jiného paliva než určeného výrobcem spalovacího stacionárního zdroje, popř. spalování odpadu (přítomnost jiného než určeného paliva, nespalitelných zbytků v popelu, které nemohou mít původ ve spalovaném palivu, skladování odpadu společně či v bezprostřední blízkosti paliva apod.) Doporučený vzor dokladu o kontrole technického stavu a, provozu spalovacího stacionárního zdroje je uveden v příloze 3 k tomuto sdělení.

2.5 Doporučení

Cílem kontroly je nejen zajištění souladu provozu spalovacího stacionárního zdroje s požadavky zákona o ochraně ovzduší a technickými pokyny výrobce zdroje, ale také další poradenská a konzultační činnost odborně způsobilé osoby, která by měla doporučit postupy k zajištění dalšího bezproblémového a hospodárného provozu zdroje, případně doporučit modernizaci či doplnění otopné soustavy o regulační prvky, akumulaci nádobu apod. V případě, že je k tomu odborně způsobilá osoba oprávněna, je možné rovněž uvést doporučení i k úpravám komínu, zvláště pak v případě, že existující komín neodpovídá technické normě ČSN 73 4201, v důsledku čehož může docházet ke zvýšené kouřivosti, anebo vyššímu obtěžování kouřem. Pokud spalovací stacionární zdroj nevyhovuje požadavkům přílohy č. 11 zákona o ochraně ovzduší, je nutné ho v souladu s ustanovením § 41 odst. 16 zákona o ochraně ovzduší nejpozději do 1. září 2022 vyměnit nebo učinit taková opatření, která zajistí jejich dodržení. V rámci kontroly by mělo také být zajištěno, že provozovatel je dostatečně obeznámen se správnou obsluhou zařízení, způsobem regulace jeho výkonu, významem kvality paliva a jejího zajištění (např. prostřednictvím měření vlhkosti palivového dřeva, správným uskladněním apod.), stejně tak jako s ekologickými, právními i technickými (např. koroze kotle) riziky nelegálního spalování odpadu.

2.6 Lhůty pro provedení kontroly

Provozovatelé mají povinnost provést první kontrolu technického stavu a provozu spalovacího stacionárního zdroje nejpozději do konce roku 2016. Tzn., že nejpozději po tomto datu by měl být každý provozovatel schopen na vyžádání obecního úřadu obce s rozšířenou působností tento doklad předložit. Vzhledem k tomu, že 31. prosinec 2016 je nejzazším termínem pro provedení této kontroly, není vyloučeno, že provozovatel jím bude disponovat již před tímto datem. Provedením této kontroly stavu a provozu spalovacího stacionárního zdroje nejsou nijak dotčeny další povinnosti provozovatele vyplývající z jiných právních předpisů, např. nařízení vlády č. 91/2010 Sb., o podmínkách požární bezpečnosti při provozu komínů a kouřovodů, nebo vyhlášky č. 194/2013 Sb., o kontrole kotlů a rozvodů tepelné energie, a z pokynů výrobce spalovacího stacionárního zdroje.

3 Zákaz spalování odpadu

Minimalizace negativních dopadů spalování odpadu na životní prostředí je technicky realizovatelné pouze spalováním odpadu v zařízeních k tomu určených. Spalovny odpadu jsou vybaveny nejen automatickým systémem řízení spalovacího procesu zajišťujícím optimální přívod spalovacího vzduchu a jsou konstruovány tak, že v určité části jsou zajištěny vysoké teploty a doby zdržení spalin, ale jsou také vybaveny několikastupňovým systémem čištění spalin včetně neutralizace kyselých plynů a vysoce účinné filtrace prachových částic často spojené s katalytickým rozkladem chlorovaných organických látek. Spalování odpadu v zařízeních k tomu speciálně nekonstruovaných vede k situacím, kdy nelze zajistit optimální přívod kyslíku, spalovací proces je nestálý a vede jak k nárazovému rychlému hoření za vysokých teplot tak k hoření za nedostatku kyslíku s vysokým podílem nespálených organických látek. Příčinou je nehomogenita odpadu a jeho proměnlivé vlastnosti na rozdíl od běžných paliv. Především plastové odpady s obsahem PVC obsahují velmi vysoké množství chlóru, který v reakci s nespálenými organickými látkami vede ke vzniku tzv. dioxinů (polychlorované dibenzodioxiny a dibenzofurany), které jsou vysoce toxické a to i ve velmi nízkých koncentracích. Podobně může určitý odpad obsahovat vysoké množství těžkých kovů (včetně rtuti), které se dříve používaly ke konzervaci dřeva, proto není možné spalovat ani dřevěný odpad, pokud byl chemicky ošetřen. Kromě významných dopadů na životní prostředí má spalování odpadu vliv i na životnost a stav vlastního spalovacího zařízení a kouřovodů. Obsah chlóru v odpadu může vést k tzv. chlorové korozi, významnému urychlení korozivních procesů, jež mohou v krátké době kotel či kouřovody znehodnotit. Nerovnoměrnost spalovacího procesu často vede k tzv. dehtování, kdy se kotel a spalinové cesty zanáší dehtovými látkami, které se mohou po čase vznítit a způsobit požár. Nánosy dehtových látek také snižují účinnost přenosu tepla ze spalin ve výměníku kotle. Snaha zabránit dehtování při spalování vysoce hořlavého odpadu zvýšeným přívodem vzduchu může vést k přílišnému zvýšení teploty ve spalovací komoře nad hodnoty projektované výrobcem, přičemž toto přehřívání může opět významně snižovat životnost zařízení a zvyšovat riziko požáru.

Zákon o ochraně ovzduší nedefinuje pojem odpad, vychází se z definice v zákoně o odpadech (srov. § 3 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, v platném znění). Spalování odpadů je možné jen při splnění podmínek stanovených právními předpisy o ochraně ovzduší, přičemž platí obecné pravidlo (se zákonem o ochraně ovzduší stanovenými výjimkami), že odpad může být spalován (tepelně zpracován) jen ve stacionárním zdroji, ve kterém je tepelné zpracování odpadu povoleno krajským úřadem podle § 11 odst. 2 písm. d) zákona o ochraně ovzduší. Spalování odpadu je tak možné pouze pod dohledem osoby autorizované podle § 32 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně ovzduší. Zákon o ochraně ovzduší neumožňuje ve spalovacích stacionárních zdrojích o jmenovitém tepelném příkonu 300 kW a nižším ani spalování dřevotřísky a jiného lepeného dřeva či spalování odpadních olejů.

Zákon o odpadech stanoví, že s odpady lze nakládat pouze v zařízeních, která jsou k nakládání s odpady určena. Při tomto nakládání nesmí být ohroženo lidské zdraví ani ohrožováno nebo poškozováno životní prostředí (srov. § 12 odst. 2 zákona o odpadech). Odpady, které původce odpadů nemůže sám využít nebo odstranit v souladu se zákonem o odpadech (potažmo zákonem o ochraně ovzduší), musí být převedeny do vlastnictví pouze osobě oprávněné k jejich převzetí (srov. § 16 odst. 1 písm. c) zákona o odpadech). K převzetí odpadu do svého vlastnictví je oprávněna pouze právnická osoba nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání, která je provozovatelem zařízení k využití nebo k odstranění určeného druhu odpadu (srov. § 12 odst. 3 zákona o odpadech). Fyzické osoby (nepodnikající) jsou povinny odkládat komunální odpad na místech k tomu určených a ode dne, kdy tak obec stanoví obecně závaznou vyhláškou, komunální odpad odděleně shromažďovat, třídít a předávat k využití a odstraňování podle systému stanoveného obcí obecně závaznou vyhláškou (srov. § 17 odst. 4 zákona o odpadech).

Odstranění odpadu jeho spalováním v domácích topeništích či v otevřených ohništích je nelegálním nakládáním s odpady.

4 Postup při řešení podnětů

4.1 Příslušné orgány veřejné správy

Orgánem ochrany ovzduší příslušným ke kontrole dodržování povinností stanovených provozovateli lokálních zdrojů anebo k ukládání nápravných opatření či pokut za jejich porušení jsou primárně místně příslušné obecní úřady obcí s rozšířenou působností, kterým je určena tato část sdělení.

4.2 Přijímání podnětů

Obecní úřad obce s rozšířenou působností je povinen kontrolovat, zda provozovatelé zdrojů dodržují povinnosti jim stanovené v zákoně o ochraně ovzduší. K podezření na porušení těchto povinností mohou dospět na základě vlastní úřední činnosti či na základě přijetí podnětu o spáchání přestupku nebo správního deliktu ze strany jiné osoby či jiného orgánu veřejné správy. Obecní úřad obce s rozšířenou působností je povinen přijímat takové podněty a zkoumat, zda jsou dány důvody k zahájení sankčního řízení či k uložení nápravného opatření. Jakmile obecní úřad obce s rozšířenou působností obdrží podnět k zahájení sankčního řízení, má několik možností, jak dále postupovat. Může vyzvat zúčastněné osoby k podání vysvětlení, postoupit věc (věcně nebo místně) příslušnému správnímu orgánu nebo jinému orgánu veřejné moci, věc odložit nebo přistoupit k zahájení řízení. Pokud o to ten, kdo podal podnět, požádá, je správní orgán povinen sdělit mu, a to ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy podnět obdržel, že řízení zahájil, nebo že neshledal důvody k zahájení sankčního řízení. Obecní úřad obce s rozšířenou působností je povinen zahájit sankční řízení, pokud nejsou dány důvody pro odložení věci (srov. § 66 zákona o přestupcích) či pro postoupení věci pro nepříslušnost (např. se jedná o zdroj uvedený v příloze č. 2 zákona o ochraně ovzduší, k jehož kontrole je kompetentní Česká inspekce životního prostředí).

4.3 Důkazní prostředky

Obecní úřad obce s rozšířenou působností je v řízení povinen shromáždit takové důkazy, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. V ustanovení § 50 odst. 1 správního řádu je vymezeno, co může být podkladem pro vydání rozhodnutí. Jsou jimi zejména návrhy účastníků, důkazy, skutečnosti známé správnímu orgánu z úřední činnosti, podklady od jiných správních orgánů nebo orgánů veřejné moci, jakož i skutečnosti obecně známé. Pokud zákon nestanoví, že některý podklad je pro správní orgán závazný, hodnotí správní orgán podklady, zejména důkazy, podle své úvahy; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci (srov. § 50 odst. 4 správního řádu). Zákon tedy ponechává správnímu orgánu, aby zhodnotil, zda připustí a provede určité důkazy, a aby posoudil jejich hodnověrnost. Hodnocení správního orgánu se pak musí objevit v odůvodnění rozhodnutí.

Provozovatel spalovacího stacionárního zdroje je za účelem kontroly dodržování povinností podle zákona o ochraně ovzduší povinen umožnit osobám pověřeným obecním úřadem obce s rozšířenou působností přístup ke stacionárnímu zdroji a jeho příslušenství, používaným palivům a surovinám a technologiím souvisejícím s provozem nebo zajištěním provozu stacionárního zdroje. Tato povinnost se však na provozovatele nevztahuje, je-li spalovací stacionární zdroj umístěn v rodinném domě, bytě nebo ve stavbě pro rodinnou rekreaci, který současně není využíván pro podnikání.

Jako důkazní prostředky lze využít např.:

- doklad z provedené kontroly zdroje
- výzvu a doklad o kontrole technického stavu a provozu podle § 17 odst. 1 písm. h), příp. další informace o malém spalovacím zdroji a jeho provozu
- videodokumentaci (pokrývající více než 30 minutový kontinuální záznam za účelem prokázání, že se nejednalo pouze o fázi roztápění)
- fotodokumentaci
- svědecké výpovědi (např. sousedů apod.)
- doklad o odkládání komunálního odpadu na místa k tomu určená obcí dle § 17 odst. 4 zákona o odpadech
- doklad o nákupu či jiném nabytí odpovídajícího paliva.

4.4 Měření tmavosti kouře

Přípustná úroveň znečištění je mj. určena přípustnou tmavostí kouře, kterou je provozovatel spalovacího stacionárního zdroje povinen dodržovat. Ministerstvo životního prostředí v ust. § 10 a 11 vyhlášky č. 415/2012 Sb., o přípustné úrovni znečištění a jejím zjištění a o provedení některých dalších ustanovení zákona o ochraně ovzduší stanoví přípustnou tmavost kouře, způsob jejího zjištění a podmínky, za kterých je považována za plněnou. Pro zjištění tmavosti kouře se používá tzv. Ringelmannova metoda, která je blíže popsána v příloze 4 tohoto sdělení.

4.5 Sankce za porušení povinností

Porušení povinností stanovených zákonem o ochraně ovzduší ze strany fyzických osob nepodnikajících je v souladu s § 45 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích a § 23 zákona o ochraně ovzduší přestupkem. Za přestupek lze, v závislosti na závažnosti porušení zákonné povinnosti, uložit pokutu ve výši až do 20 000 nebo 50 000 Kč (srov. § 23 odst. 2 zákona o ochraně ovzduší). Porušení povinností stanovených zákonem o ochraně ovzduší ze strany právnických osob a fyzických osob podnikajících je správním deliktem, za který lze, uložit pokutu. Při rozhodování o výši pokuty přihlíží orgán ochrany ovzduší k závažnosti přestupku (resp. správního deliktu), zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům, době trvání protiprávního stavu a k okolnostem, za nichž byl spáchán (srov. § 26 odst. 2 zákona o ochraně ovzduší). Odvolacím orgánem proti rozhodnutí obecního úřadu obce s rozšířenou působností je místně příslušný krajský úřad.

4.6 Opatření ke zjednání nápravy

Provozovateli stacionárního zdroje lze též uložit nápravné opatření za podmínky, že se prokáže, že neplní povinnosti stanovené zákonem o ochraně ovzduší. Opatření k nápravě podle § 22 odst. 1 zákona o ochraně ovzduší se ukládá samostatným rozhodnutím a lze předpokládat, že budou ukládána zejména v návaznosti na provedenou kontrolu formou příkazu (srov. ust. § 150 správního řádu). Opatřením ke zjednání nápravy lze uložit povinnost vykonat určitou činnost, která povede k nápravě nezákonného stavu. Zároveň je nutné ke splnění daného opatření vždy stanovit lhůtu. Opatření ke zjednání nápravy se mohou týkat používaného paliva (opatření k zajištění kvality spalovaného paliva při jeho skladování apod.) způsobu spalování (konkrétní podmínky, za nichž by mělo být spalování vedeno za účelem zvýšení účinnosti spalování a minimalizace emisí) a stavu spalovacího stacionárního zdroje (provedení opravy, seřízení, vyčištění spalovacího zdroje apod.; v případě zjištění zcela nevyhovujícího stavu jeho výměnu).

Délka lhůty k provedení opatření k zjednání nápravy není legislativně stanovena, je však nutné, aby byla co nejkratší a současně reálná pro uskutečnění potřebných opatření.

Pokud provozovatel ve stanovené (přiměřené) lhůtě opatření ke zjednání nápravy neprovede, může obecní úřad obce s rozšířenou působností vydat správní rozhodnutí o zastavení provozu stacionárního zdroje. Zákon o ochraně ovzduší výslovně stanoví, že odvolání proti rozhodnutí o zastavení provozu nemá odkladný účinek (viz § 22 odst. 3 zákona o ochraně ovzduší).

4.7 Spolupráce s jinými orgány veřejné správy

Podle § 8 odst. 2 správního řádu správní orgány vzájemně spolupracují v zájmu dobré správy. V oblasti kontroly a vymáhání dodržování povinností ze strany provozovatelů lokálních zdrojů orgány ochrany ovzduší mohou spolupracovat zejména se stavebními úřady a s orgány veřejné správy v oblasti odpadového hospodářství. S těmito orgány mohou orgány ochrany ovzduší koordinovat zejména provádění kontrol dodržování povinností provozovatelů lokálních zdrojů.

Postup při kontrole je upraven zákonem č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád). Podle § 6 kontrolního řádu může kontrolní orgán k účasti na kontrole v zájmu dosažení jejího účelu přizvat fyzickou osobu (tzv. přizvanou osobu). Kontrolní orgán vystaví přizvané osobě pověření a poučí ji o jejích právech a povinnostech při účasti na kontrole. Přizvaná osoba se účastní kontroly společně s kontrolujícím. Přizvanou osobou může být např. odborný specialista (např. odborně způsobilá osoba podle § 17 odst. 1 písm. h) zákona o ochraně ovzduší) či zaměstnanec jiného kontrolního orgánu. Kontrolující je v souvislosti s výkonem kontroly oprávněn vstupovat do staveb, dopravních prostředků, na pozemky a do dalších prostor s výjimkou obydlí, jež vlastní nebo užívá kontrolovaná osoba anebo jinak přímo souvisí s výkonem a předmětem kontroly, je-li to nezbytné k výkonu kontroly. Povinnost umožnit kontrolnímu orgánu přístup ke stacionárnímu zdroji se nevztahuje na zdroje umístěné v rodinném domě, v bytě nebo ve stavbě pro rodinnou rekreaci, nejde-li o prostory užívané pro podnikatelskou činnost.

Stavební úřady mají povinnost provádět kontrolní prohlídku stavby k ověření, zda jejím prováděním nebo provozem není nad přípustnou míru obtěžováno její okolí. Zároveň stavební úřad může nařídit vlastníku stavby, stavebního pozemku nebo zastavěného stavebního pozemku nezbytné úpravy, jimiž se docílí, aby užívání stavby nebo jejího zařízení neohrožovalo životní prostředí, nepřiměřeně neobtěžovalo její uživatele a okolí hlukem, exhalacemi včetně zápachu, ořesy, vibracemi, účinky neionizujícího záření anebo světelným zářením. Podle § 172 stavebního zákona je pověřený zaměstnanec stavebního úřadu oprávněn vstupovat na cizí pozemky, stavby a do staveb s vědomím jejich vlastníků při zjišťování stavu stavby a pozemku nebo při opatřování důkazů a dalších podkladů pro vydání správního rozhodnutí nebo opatření. Do obydlí může oprávněná úřední osoba vstoupit jen, pokud je to nezbytné pro ochranu života, zdraví nebo bezpečnosti osob. Pokud je obydlí užíváno také pro podnikání nebo provozování jiné hospodářské činnosti, může do něj oprávněná úřední osoba vstoupit též, je-li to nezbytné pro plnění úkolů veřejné správy podle stavebního zákona. Uživatel obydlí je v uvedených případech povinen oprávněné úřední osobě vstup do obydlí umožnit (viz § 172 odst. 3 stavebního zákona). Podle § 172 odst. 5 stavebního zákona platí, že pokud vlastník pozemku nebo stavby bude bránit vstupu oprávněné úřední osobě nebo jí přizvané osobě, může mu stavební úřad rozhodnutím, které je prvním úkonem v řízení, umožnění vstupu nařídit. Odvolání proti takovému rozhodnutí nemá odkladný účinek. Ustanovení § 172 stavebního zákona upravuje vstupy pouze na pozemky a do staveb, přičemž pokud se jedná o obydlí, jsou tyto pravomoci omezeny pouze na akutní stavy ohrožení života, zdraví nebo bezpečnosti osob.

Primárním úkolem Policie ČR jako ozbrojeného bezpečnostního sboru s celostátní působností je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami. V případě podezření ze spáchání přestupkového jednání tak může být výjimečně kontaktována i Policie ČR, která ve vztahu k prošetřování podezření ze spáchání přestupku disponuje některými oprávněními, zakotvených v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Správní řád dále předpokládá spolupráci správních orgánů s obecní policií a Policií ČR zejména při doručování (srov. ust. § 19 správního řádu), předvedení osob (srov. ust. § 60 správního řádu) anebo při provedení úkonu (srov. ustanovení § 135 správního řádu).

5 Obecně závazná vyhláška obce

Vedle výkonu státní správy v oblasti ochrany ovzduší může obec v rámci výkonu samosprávné činnosti vydávat obecně závazné vyhlášky. Prostřednictvím obecně závazných vyhlášek lze regulovat specifické problémy, které v obcích s provozem lokálních zdrojů a spalováním v otevřených ohništích souvisí a nelze je dostatečně postihnout ustanoveními zákona o ochraně ovzduší. V otevřeném ohništi lze spalovat jen suché rostlinné materiály neznečištěné chemickými látkami. Podle § 16 odst. 5 zákona o ochraně ovzduší může obec obecně závaznou vyhláškou stanovit podmínky pro spalování suchého rostlinného materiálu v otevřeném ohništi za účelem jeho odstranění nebo jeho spalování zakázat, pokud zajistí jiný způsob pro jeho odstranění podle jiného právního předpisu (zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, v platném znění). Při stanovení podmínek nebo zákazu obec přihlíží zejména ke klimatickým podmínkám, úrovni znečištění ve svém územním obvodu, vegetačnímu období a hustotě zástavby.

Obec může obecně závaznou vyhláškou v oblasti lokálních zdrojů regulovat i další činnosti, neregulované v zákoně o ochraně ovzduší, a to na základě § 10 písm. c) zákona o obcích. Podle tohoto ustanovení může obec přijmout mj. obecně závaznou vyhlášku k ochraně životního prostředí.

Obecní vyhlášky může vydávat jen zastupitelstvo a všechny musí být konkrétním způsobem vyhlášeny (publikovány). Znamená to, že se vyhláška obce vyvěsí na úřední desce obecního úřadu po dobu 15 dnů. Dnem vyhlášení je první den jeho vyvěšení na úřední desce (kromě toho může obec uveřejnit právní předpis obce způsobem v místě obvyklým). Na vyhlášení je vázaná také účinnost vyhlášky (tedy okamžik, od kterého se jí musí adresáti řídit). Vyhlášky zpravidla nabývají účinnosti 15. den po vyhlášení. Obec ale může stanovit i pozdější datum (třeba od nového roku). Výjimečně, pokud to vyžaduje nějaký naléhavý obecní zájem (což by mělo být řádně zdůvodněno), může vyhláška nabýt účinnosti i dříve, ale nikdy ne dřív než byla vyvěšena na úřední desce a občané měli možnost se s ní seznámit.

Za prvotní kontrolu zákonnosti vyhlášek odpovídá Ministerstvo vnitra, kterému je obec povinna vyhlášku zaslat bezprostředně po jejím vyhlášení. Na základě judikatury Ústavního soudu (např. Pl.ÚS 6/08, Pl.ÚS 41/08) je možnost obce vyhláškou stanovit povinnosti relativně široká. Ústavní soud k posouzení souladu napadených ustanovení obecně závazné vyhlášky s ústavním pořádkem a zákony pravidelně volí tzv. test čtyř kroků, kterými zkoumá

- zda měla obec pravomoc vydat napadené ustanovení obecně závazné vyhlášky, tj. zda vyhláška byla vydána orgánem k tomu kompetentním (zastupitelstvem), a v souladu s předepsanou procedurou přijímání obecně závazných vyhlášek.
- zda se obec při vydávání napadeného ustanovení obecně závazné vyhlášky nepohybovala mimo zákonem vymezenou věcnou pravomoc a působnost, tj. zda se regulace týká pouze úpravy místních záležitostí a oblastí, které spadají do samostatné působnosti obce (srov. § 10 písm. a) až písm. d), § 35 odst. 1 a odst. 2 zákona o obcích),
- zda obec při jejím vydání nezneužila zákonem svěřenou pravomoc a působnost a sledovala zákonem aprobované, legitimní cíle a byla vedena relevantními úvahami a nejednala tak zjevně nerozumně.
- zda obecně závazná vyhláška splňuje obecná kritéria kladená na právní předpisy, tj. ustanovení jsou formulována určitě, srozumitelně a adresát těchto norem je tak schopen předvídat jejich aplikaci a má možnost upravit podle toho své chování.

Povinnost je uložena obecně závaznou vyhláškou, nesplnění povinnosti je postihováno na základě § 46 odst. 2 zákona o přestupcích, neboť opět pouze zákon může stanovit sankci (správní trest).

6 Občanskoprávní ochrana vlastnického práva

Uplatňování soukromého práva je nezávislé na uplatňování práva veřejného. Občanský zákoník, který nabyl účinnosti dnem 1. 1. 2014, upravuje meze vlastnického práva tak, že vlastník nesmí při nakládání se svým majetkem omezovat jiné osoby. Typickým příkladem takového omezujícího nakládání mohou být imise. Za imise (z latinského *immissio* - vnikání nebo vpuštění) se považují zejména odpady, voda, kouř, prach, plyn, pach, světlo, stín, hluk, ořesy a jiné podobné účinky (např. zvířata). Přímou přivádět imise na pozemek jiného vlastníka občanský zákoník zakazuje, a to bez ohledu na míru takových vlivů a na stupeň obtěžování souseda, ledaže se to opírá o zvláštní právní důvod (např. byla uzavřena smlouva anebo existuje rozhodnutí správního orgánu).

V souladu s ustanovením § 1013 odst. 1 občanského zákoníku se vlastník zdrží také všeho, co působí, že imise vnikají na pozemek jiného vlastníka (souseda) v míře nepřiměřené místním poměrům a podstatně omezují obvyklé užívání pozemku. Je třeba doplnit, že ne každé obtěžování imisemi je podle tohoto ustanovení automaticky nezákonné. Imise musejí dosahovat určité intenzity, aby byly považovány za protiprávní. Obtěžování imisemi musí být „v míře nepřiměřené místním poměrům“ neboli imise musejí dosahovat hladiny, která je „nad mírou přiměřenou poměrům“. Nalezení hranice přiměřenosti poměrům je přitom v každém konkrétním případě na soudu, který poskytuje ochranu vlastnickému právu a vychází jak z objektivních hledisek, tak z okolností tkvících v osobě nebo v poměrech vlastníka; nepostačí tak subjektivní pocit, že obtěžování je nepřiměřené. Soud posuzuje např. to, jak dlouho imise trvá, zda je jednorázová nebo opakovaná, jaká je historie využití daného území atd. V jednotlivých oblastech a lokalitách tak bude míra přiměřenosti poměrům různá (např. v lázních, první zóně národního parku atp. bude nižší než např. v oblastech, kde spalování pevných paliv je dlouhodobou záležitostí). Sama skutečnost, že imise nepřekračuje zákonné limity, také neznamená, že se nemůže jednat o obtěžování imisemi v míře nepřiměřené místním poměrům a podstatně omezující obvyklé užívání pozemku.

Ustanovení § 1013 odst. 2 občanského zákoníku reaguje také na situaci, kdy jsou imise důsledkem provozu závodu (nebo podobného zařízení), který byl řádně úředně schválen. V takovém případě má soused právo jen na náhradu újmy v penězích, i když byla újma způsobena okolnostmi, k nimž se při úředním projednávání nepřihlédlo. Za situace, kdy se při provádění provozu překračuje rozsah, v jakém byl úředně schválen, se však lze domáhat i zákazu takového jednání.

Proti obtěžování imisemi se lze bránit tzv. sousedskou žalobou. Pokud soud uzná, že se v daném případě skutečně jedná o omezování vlastnického práva imisemi a žalobě vyhoví, vysloví zákaz jednání, které omezuje žalobcova práva. Návrhem na zahájení občanského soudního řízení, směřujícím proti vlastníkovi, který se dopouští imisí, se tak navrhovatel může úspěšně domáhat jen vydáním rozsudku, jímž by žalovanému vlastníkovi byla uložena povinnost zdržet se přesně vymezeného rušení, nikoli však již povinnost něco aktivně konat. Jakým způsobem žalovaný např. kouř ze spalovacího zdroje omezí, tedy zůstává především na něm.

Bc. Kurt Dědič

ředitel odboru ochrany ovzduší

v. r.

Povinnosti provozovatelů spalovacích zdrojů do 300 kW dle zákona o ochraně ovzduší

§ 17 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně ovzduší stanoví provozovatelům stacionárních zdrojů povinnost *uvádět do provozu a provozovat stacionární zdroj a činnosti nebo technologie související s provozem nebo zajištěním provozu stacionárního zdroje, které mají vliv na úroveň znečištění, v souladu s podmínkami pro jeho provoz stanovenými zákonem, jeho prováděcími právními předpisy a výrobcem.*

Těmito podmínkami jsou konkrétně podmínky stanovené v § 17 odst. 1 písm. c): provozovatelé spalovacích stacionárních zdrojů jsou povinni *používat pouze paliva splňující požadavky na kvalitu paliv stanovené prováděcím právním předpisem.* V případech porušení výše uvedených povinností se zároveň jedná o porušení povinnosti stanovené v § 17 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně ovzduší.

§ 17 odst. 1 písm. b) stanoví provozovatelům spalovacích stacionárních zdrojů povinnost *dodržovat přípustnou tmavost kouře.* Přípustná tmavost kouře a metody jejího zjišťování jsou uvedeny v prováděcím právním předpisu k zákonu o ochraně ovzduší (vyhláška č. 415/2012 Sb.).

§ 17 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně ovzduší ukládá provozovatelům spalovacích stacionárních zdrojů povinnost *spalovat ve stacionárním zdroji pouze paliva, která splňují požadavky na kvalitu paliv stanovené v prováděcím právním předpise k zákonu* (vyhláška č. 415/2012 Sb.). Výrobce spalovacího stacionárního zdroje specifikuje (v technické dokumentaci výrobku), pro která paliva je daný spalovací zdroj určen, a pro něž jeho výrobce garantuje výstupní emise. Spalování jiných (výrobcem neurčených) paliv, třebaže splňujících požadavky prováděcího právního předpisu k zákonu o ochraně ovzduší, je v daném spalovacím stacionárním zdroji zakázáno.

§ 17 odst. 1 písm. d) zákona o ochraně ovzduší ukládá provozovatelům povinnost *předkládat příslušnému orgánu ochrany ovzduší na vyžádání informace o provozu stacionárního zdroje a jeho emisích, včetně údajů o vnášení skleníkových plynů do ovzduší.*

§ 17 odst. 1 písm. e) zákona o ochraně ovzduší stanoví provozovatelům stacionárních zdrojů povinnost *umožnit osobám pověřeným ministerstvem, obecním úřadem obce s rozšířenou působností a inspekci přístup ke stacionárnímu zdroji a jeho příslušenství, používaným palivům a surovinám a technologiím souvisejícím s provozem nebo zajištěním provozu stacionárního zdroje,* za účelem kontroly dodržování povinností podle zákona o ochraně ovzduší. Tato povinnost se podle **§ 17 odst. 2** nevztahuje na provozovatele stacionárního zdroje umístěného v rodinném domě, v bytě nebo ve stavbě pro rodinnou rekreaci, nejde-li o prostory užívané pro podnikatelskou činnost. Zákon o ochraně ovzduší tedy umožňuje kontrolu spalovacích stacionárních zdrojů za výše uvedeným účelem i v kotelnách bytových domů a v prostorách rodinných domů, sloužících výhradně pro podnikatelskou činnost.

§ 17 odst. 1 písm. g) zákona o ochraně ovzduší ukládá provozovatelům *provozovat spalovací stacionární zdroj na pevná paliva o jmenovitém tepelném příkonu od 10 do 300 kW včetně, který slouží jako zdroj tepla pro teplovodní soustavu ústředního vytápění, v souladu s minimálními požadavky uvedenými v příloze č. 11 k tomuto zákonu.*

§ 41 odst. 16 zákona o ochraně ovzduší stanoví, že provozovatel spalovacího stacionárního zdroje na pevná paliva o jmenovitém tepelném příkonu od 10 do 300 kW včetně, který slouží jako zdroj tepla pro teplovodní soustavu ústředního vytápění, je povinen *provozovat zdroj v souladu s požadavky uvedenými v § 17 odst. 1 písm. g) nejpozději do 10 let od nabytí účinnosti tohoto zákona* (tedy nejpozději od 1. září 2022).

§ 17 odst. 1 písm. h) zákona o ochraně ovzduší stanoví provozovatelům spalovacích stacionárních zdrojů na pevná paliva o jmenovitém tepelném příkonu od 10 do 300 kW včetně povinnost *provádět jednou za dva kalendářní roky prostřednictvím osoby, která byla proškolená výrobcem spalovacího stacionárního zdroje a má od něj udělené oprávnění k jeho instalaci, provozu a údržbě (dále jen „odborně způsobilá osoba“), kontrolu technického stavu a provozu spalovacího stacionárního zdroje na pevná paliva o jmenovitém tepelném příkonu od 10 do 300 kW včetně, který slouží jako zdroj tepla pro teplovodní soustavu ústředního vytápění, a předkládat na vyžádání obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností doklad o provedení této kontroly vystavený odborně způsobilou osobou potvrzující, že stacionární zdroj je instalován, provozován a udržován v souladu s pokyny výrobce a zákonem.*

§ 41 odst. 15 zákona o ochraně ovzduší stanoví, že provozovatel spalovacího stacionárního zdroje na pevná paliva o jmenovitém tepelném příkonu od 10 do 300 kW včetně, který slouží jako zdroj tepla pro teplovodní soustavu ústředního vytápění, je povinen *zajistit provedení první kontroly technického stavu a provozu zdroje podle § 17 odst. 1 písm. h) zákona nejpozději do 31. prosince 2016.*

Související ustanovení zákona o ochraně ovzduší a jeho prováděcích právních předpisů

§ 4 odst. 7 zákona o ochraně ovzduší mj. uvádí postup stanovení jmenovitého tepelného příkonu v případech, že výrobce spalovacího stacionárního zdroje neuvádí jeho jmenovitý tepelný příkon, vypočte se jako podíl jmenovitého tepelného výkonu a jemu odpovídající tepelné účinnosti, případně výpočtem z jiných dostupných parametrů.

§ 16 odst. 1 zákona o ochraně ovzduší stanoví, že osoba uvádějící na trh v České republice paliva smí na trh uvést pouze paliva, která splňují požadavky na kvalitu paliv stanovené prováděcím právním předpisem. Splnění těchto požadavků je povinna odběrateli paliva prokázat způsobem stanoveným prováděcím právním předpisem vždy při první dodávce paliva a následně při změně kvality paliva nebo na vyžádání odběratele. Osoby uvádějící na trh paliva mají povinnost ohlásit údaje stanovené prováděcím právním předpisem za uplynulý kalendářní rok ministerstvu do 31. března.

§ 16 odst. 2 zákona o ochraně ovzduší stanoví, že osoba uvádějící na trh v České republice spalovací stacionární zdroj o jmenovitém tepelném příkonu 300 kW a nižším, který slouží jako zdroj tepla pro teplovodní soustavu ústředního vytápění, je povinna prokázat certifikátem podle jiného právního předpisu, že spalovací stacionární zdroj splňuje emisní požadavky pro tento stacionární zdroj podle přílohy č. 10 k tomuto zákonu.

§ 16 odst. 4 zákona o ochraně ovzduší stanoví, že v otevřeném ohništi lze spalovat jen suché rostlinné materiály neznečištěné chemickými látkami.

§ 16 odst. 5 zákona o ochraně ovzduší stanoví, že obec může obecně závaznou vyhláškou stanovit podmínky pro

spalování suchého rostlinného materiálu v otevřeném ohništi za účelem jeho odstranění nebo jeho spalování zakázat, pokud zajistí jiný způsob pro jeho odstranění podle jiného právního předpisu¹³⁾. Při stanovení podmínek nebo zákazu obec přihlíží zejména ke klimatickým podmínkám, úrovni znečištění ve svém územním obvodu, vegetačnímu období a hustotě zástavby.

§ 16 odst. 6 zákona o ochraně ovzduší stanoví, že odpad podle jiného právního předpisu (zákon o odpadech), s výjimkou odpadu uvedeného v prováděcím právním předpisu, může být tepelně zpracován jen ve stacionárním zdroji, ve kterém je tepelné zpracování odpadu povoleno podle § 11 odst. 2 písm. d). Tepelné zpracování odpadu je možné pouze pod dohledem osoby autorizované podle § 32 odst. 1 písm. c). Z toho vyplývá, že ve spalovacích stacionárních zdrojích o jmenovitém tepelném příkonu do 300 kW včetně nelze spalovat odpad. Definice odpadu je dána § 3 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech. Případné pochybnosti (jiných než případů zřejmých přímo ze zákona o odpadech), zda určitá věc je či není odpadem, posuzuje příslušný orgán veřejné správy v oblasti odpadového hospodářství v intencích zákona o odpadech, konkrétně tedy krajský úřad.

§ 16 odst. 7 zákona o ochraně ovzduší stanoví, že *právnícká a fyzická osoba je povinna, je-li to pro ni technicky možné a ekonomicky přijatelné, u nových staveb nebo při změnách stávajících staveb využít pro vytápění teplo ze soustavy zásobování tepelnou energií nebo zdroje, který není stacionárním zdrojem.*

§ 10 vyhlášky č. 415/2012 Sb. stanovuje způsob zjišťování a vyhodnocování tmavosti kouře a podmínky, za nichž se provádí. Současně stanovuje, že *do vyhodnocení se nezohledňuje doba uvádění spalovacího stacionárního zdroje do provozu v trvání nejdéle 30 minut, pokud není v povolení provozu stanoveno jinak.*

§ 11 vyhlášky č. 415/2012 Sb. stanovuje způsob vyhodnocení plnění přípustné tmavosti kouře.

§ 15 odst. 5 vyhlášky č. 415/2012 Sb. stanovuje, že *dřevotřísku, překližku, dřevovláknitou desku nebo jiné lepené dřevo lze spalovat pouze ve spalovacích stacionárních zdrojích o celkovém jmenovitém tepelném příkonu 3 MW a vyšším, a to pouze v případě, že neobsahují halogenované organické sloučeniny nebo těžké kovy v důsledku ošetření látkami na ochranu dřeva nebo povrchových úprav. V místě, kde toto palivo vzniká ve formě vedlejšího produktu výroby, jej lze spalovat také ve spalovacím stacionárním zdroji o celkovém jmenovitém tepelném příkonu od 0,3 MW do 3 MW vybaveném automatickým dávkováním paliva a automatickým řízením spalovacího procesu. Z uvedeného vyplývá, že v individuálních spalovacích stacionárních zdrojích o jmenovitém tepelném příkonu do 300 kW včetně tyto materiály spalovány být nesmí.*

§ 17 a část I přílohy č. 3 vyhlášky č. 415/2012 Sb. stanoví požadavky na kvalitu paliv. *Prokazování plnění požadavků na kvalitu paliva se provádí doklady o analýzách odebraných vzorků paliva provedených v souladu s postupy pro odběr vzorků a provádění analýz podle určených technických norem, zveřejněných ve Věstníku ÚNMZ, osobou akreditovanou vnitrostátním akreditačním orgánem pověřeným podle jiného právního předpisu (zákon o technických požadavcích na výrobky).*

Vzor dokladu o kontrole technického stavu a provozu spalovacího stacionárního zdroje

DOKLAD (VZOR) o kontrole technického stavu a provozu spalovacího stacionárního zdroje na pevná paliva o jmenovitém tepelném příkonu 10-300 kW včetně, sloužícího jako zdroj tepla pro teplovodní soustavu ústředního vytápění		
Údaje o odborně způsobilé osobě		
Název/jméno a příjmení		
Adresa sídla/bydliště		
IČ		
Evidenční číslo oprávnění		
Název výrobce spalovacího stacionárního zdroje, který oprávnění vydal		
Rozsah oprávnění		
Platnost oprávnění		
Údaje o provozovateli spalovacího stacionárního zdroje		
Název/jméno a příjmení		
Adresa sídla/bydliště		
Údaje o spalovacím stacionárním zdroji		
Adresa umístění (včetně čísla bytu, pokud je umístěn v bytě)		
Obchodní název		
Výrobce		
Typ spalovacího stacionárního zdroje	☐ kotel prohořivací	☐ kotel odhořivací
	☐ kotel zplyňovací	☐ kotel automatický se šnekovým dopravníkem
	☐ kotel automatický s rotačním dopravníkem	☐ kotel automatický přestavěný
	☐ kotel automatický speciální	☐ lokální topidlo s výměníkem
	☐ jiný (specifikovat)	
Rok výroby		

Výrobní číslo				
Určující technická norma				
Paliva určená výrobcem spalovacího stacionárního zdroje	Palivo 1	Palivo 2	Palivo 3	
Jmenovitý tepelný příkon, je-li stanoven				
Jmenovitý tepelný výkon				
Minimální tepelný výkon, je-li stanoven				
Emisní třída dle určující technické normy				
Údaje o kontrole				
		Vyhovuje	Nevyhovuje	Není¹
Základní konstrukční prvky spalovacího stacionárního zdroje	Přívod spalovacího vzduchu	☐	☐	☐
	Roštová soustava	☐	☐	☐
	Spalovací komora	☐	☐	
	Zatápěcí klapka	☐	☐	☐
	Vstupní a čistící otvory	☐	☐	☐
	Přívod paliva	☐	☐	
	Vnější izolace	☐	☐	☐
Řídící, regulační, měřicí a zabezpečovací prvky spalovacího stacionárního zdroje	Řídící jednotka	☐	☐	☐
	Regulátor množství spalovacího vzduchu	☐	☐	☐
	Havarijní termostat, zařízení proti přetopení	☐	☐	☐
	Zařízení zabráňující prohoření paliva do násypky	☐	☐	☐
Palivové hospodářství	Použité palivo	☐	☐	☐
	Způsob skladování paliva	☐	☐	
Teplovodní soustava	Zajištění teploty vratné vody	☐	☐	☐
	Akumulační nádoba	☐	☐	☐
Odvod spalin a spalinové cesty	Napojení na spalinové cesty	☐	☐	

¹ Odpovídající položku označte křížkem.

Ministerstvo životního prostředí

	Revize spalinových cest provedena dne	
Řádné údržby spalovacího stacionárního zdroje	Kontrola a čištění spalinových cest provedeny dne	
	Pravidelné čištění spalovacího zdroje provedeno dne	
Výsledek kontroly		
Spalovací stacionární zdroj je/není instalován v souladu s pokyny výrobce a zákonem č. 201/2012 Sb.		
Technický stav vyhovuje/nevyhovuje pokynům výrobce a zákonu č. 201/2012 Sb.		
Spalovací stacionární zdroj je/není provozován v souladu s pokyny výrobce a zákonem č. 201/2012 Sb.		
Spalovací stacionární zdroj splňuje/nespĺňuje požadavky stanovené v příloze č. 11 zákona č. 201/2012 Sb.		
Je/není spalováno palivo o požadované kvalitě určené výrobcem zdroje, příp. je/není indikováno spalování odpadu		
Doporučení		
Datum kontroly		
Podpis a razítko odborně způsobilé osoby		

Metoda měření tmavosti kouře

Ringelmannova stupnice tmavosti kouře

Popis: Tato metoda je založena na porovnání tmavosti kouřové vlečky (emise z komína) s odpovídajícím stupněm Ringelmanovy stupnice tmavosti lidským zrakem. Metoda a postup pro její použití jsou upraveny vyhláškou č. 415/2012 Sb. Tmavost kouře je závislá na množství tuhých látek obsažených ve vlečce a závisí na subjektivním posouzení pozorovatele. Směr kouřové vlečky by měl v ideálním případě být v pravém úhlu na směr pozorování, přičemž pozadí kouřové vlečky by mělo tvořit světlo oblohy. Tmavost kouře nesmí být, s výjimkou doby roztápění spalovacího stacionárního zdroje, větší než je stupeň 2 stupnice nebo jiné barvy (viz § 11 vyhlášky č. 415/2012 Sb.). Vyhláška č. 415/2012 Sb. umožňuje postihnout i případy, kdy tmavost kouře splňuje požadovaný stupeň, nicméně z barvy kouře (např. hustě žlutá) je zřejmé, že spalovací proces neprobíhá řádně. Tento stav může např. indikovat spalování mokré biomasy nebo biomasy znečištěné nežádoucími organickými nebo anorganickými příměsemi nebo spoluspalování komunálního odpadu. Tato možnost by však neměla být využívána extenzivně, např. při velmi jemném barevném odstínu, pokud je současně dosahován nízký stupeň tmavosti kouře.

Při měření tmavosti kouře metodou podle Ringelmana musí být dodrženy následující podmínky (viz § 10 odst. 3 vyhlášky č. 415/2012 Sb.):

- směr kouřové vlečky vystupující z komína je přibližně v pravém úhlu na směr pozorování,
- pozadí kouřové vlečky tvoří rozptýlené světlo oblohy během dne; měření nelze provádět proti slunci, proti zástavbě nebo okolnímu terénu a
- Ringelmannovu stupnici drží pozorovatel ve volně natažené paži tak, že se síť jednotlivých polí slije do rozdílných stupňů šedé barvy.

Při vyhodnocení měření tmavosti kouře se Ringelmannova stupnice porovná s kouřovou vlečkou v místě výstupu kouře z koruny komína a určí se stupeň tmavosti kouře. Při měření se provádí postupně 30 stanovení stupně tmavosti kouře v pravidelných půlminutových intervalech. Délka jednoho odečtu činí 5 sekund. Měření se vyhodnotí jako průměrná tmavost kouře ze třiceti odečtů. Do vyhodnocení se nezohledňuje doba uvádění spalovacího stacionárního zdroje do provozu v trvání nejdéle 30 minut, pokud není v povolení provozu stanoveno jinak (viz § 10 odst. 4 vyhlášky č. 415/2012 Sb.). O provedení měření tmavosti kouře se se sepíše protokol, ve kterém se uvede minimálně datum a čas měření, identifikace objektu měření a provozovatele, důvod měření, naměřené hodnoty, jejich vyhodnocení a závěr, zda je přípustná tmavost kouře dodržena či nikoliv, identifikace osob provádějících měření (doporučují se min. 2 osoby) a jejich podpis.

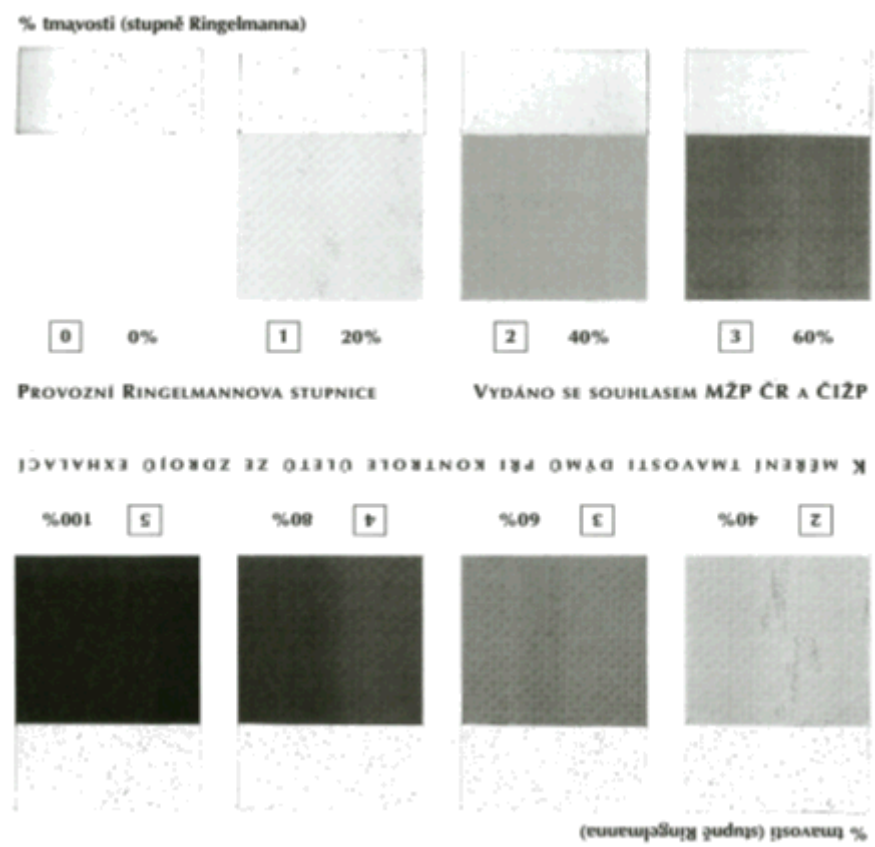
Ringelmannova stupnice tmavosti kouře

Ringelmannova stupnice se sestává ze šesti čtvercových (obdélníkových) polí tvořených pravoúhelnou sítí černých čar o tloušťce a hustotě sítě na bílém podkladě odpovídající následujícím stupňům tmavosti kouře:

- a) stupeň 0 odpovídá 0 % černé barvy na bílém podkladě s definovanou odrazivostí světla 80 %,
- b) stupeň 1 odpovídá 20 % černé barvy na bílém podkladě,
- c) stupeň 2 odpovídá 40 % černé barvy na bílém podkladě,
- d) stupeň 3 odpovídá 60 % černé barvy na bílém podkladě,
- e) stupeň 4 odpovídá 80 % černé barvy na bílém podkladě,
- f) stupeň 5 odpovídá 100 % černé barvy na bílém podkladě.

Stupeň 5 Ringelmannovy stupnice slouží pro ověření jejích optických vlastností. Černá barva použitá k tisku stupnice musí mít odrazivost světla 5 %.

Stupnice:

Omezení použití: Nevýhodou této metody je, že musí být prováděna za definovaných světelných podmínek. Tmavost kouře nelze stanovovat za tmy, kdy se většina obyvatel vrací ze zaměstnání a zatápí.

Náklady: Náklady na pořízení papírové Ringelmannovy stupnice jsou zanedbatelné, jedinými významnými nákladovými položkami, které lze zvažovat jsou náklady na mzdu pracovníka, který měření provádí (zpravidla se však jedná o fixní náklady).